

קדושת ה'חיים

(2)

כנפי יונה

(1)

"נתן לב להיות חרד לדבר שיבדילים. ואף על פי שאינו קולטות עד שיבדלו אותן שבארץ כנען, אמר משה מצוה שאפשר לקיימה אקיימנה". (רש"י)
 אותם דברים מופיעים גם בדברי הרמב"ם:

"אין אחת מערי מקלט קולטת עד שיבדלו כולן שיש ערי מקלט תדיינה לכם והודיענו משה רבנו שאין שלש שבעבר הירדן קולטות עד שיובדלו שלש שבארץ כנען, ולמה הבדילן אמר הואיל וכאה מצוה לירי אקיימנה". (משנה תורה הלכות רוצח ושמירת הנפש ח' ג')

לכאורה, הטעם לכך שמשה רבנו יצא ממדו על מנת להבדיל את שלשת הערים הוא מחמת העור של זריזות בקיום מצוות: אלא שכפי שרש"י עצמו מדגיש, המצווה עדיין לא התקיימה, שכן על מנת שהערים יהפכו לערי מקלט היה צורך לכבוש את ארץ ישראל ולהבדיל את שלשת הערים האחרות - דבר שמשה רבנו ע"ה היה מונע מלעשות. מדוע אפוא רצה משה רבנו להבדיל את שלשת ערי המקלט שבעבר הירדן אם בכל מקרה הם לא היו יכולים עדיין למלא את תפקידם?

ניתן לבאר את הדברים הללו על פי היסוד הנזכר לעיל: יעודם של ערי המקלט היה להגן על הרוצח בשוגג, ותפקיד זה הם לא יכלו למלא עד שששת הערים אינם מובדלות. אמנם גם כאשר הם אינם מקיימות את אותן התפקיד מבחינה מעשית יש לקיומם משמעות גדולה, שכן הם מלמדות אותנו את הערך החשוב והנצחי שהתורה מעניקה לחיי של אדם - של זה שרוצח, כמו גם של זה שנוצח.

לו היה משה רבנו ממתין ומשאיל את קיום המצווה ליהשע היה אותו שיעור חשוב מאבד את ערכו הנצחי: משה רבנו רצה שהעיר של קדושת החיים יוטבע בעם ישראל בצורה נצחית, כך שהמילים: "יהודי" ו"שפיכות דמים" יעשו לשון הפכים. מסיבה זו הזדרז משה רבנו והבדיל את שלשת הערים שבעבר הירדן; אף על פי שהוא ידע שהבדלה זו אינה מאפשרת להם עדיין לקלוט ולהציל את נפשו של הרוצח, הוא היה מעוניין להחזיר לעם ישראל את המסר שהערים באו ללמד, בצורה הכי חזקה שניתן.

הפניה לארץ ישראל

עלן ראש הפקדה ושא עניד יפה ופקדה ומקנה וקנה קעניק פי לא תעבר אתי תרעו הנה: (דברים ג' כ"ז)

יש לציין שאין זו הפעם הראשונה שהקב"ה אומר למשה רבנו לעלות אל ראש ההר על מנת לראות את ארץ ישראל; הוראה זו מוזכרת גם בפרשת פנחס. כמו כן, יש לשים לב לכך שהקב"ה אינו מסתפק בכך שהוא מאפשר למשה רבנו לראות את ארץ ישראל - אלא הוא מצווה עליו לעשות כן. מדוע היה צורך כל כך גדול לכך שמשה רבנו ע"ה יראה את הארץ?

הגאון ר' עזריאל מילצסקי מצייע רעיון מרתק על מנת לבאר את הנקודה הנ"ל. מפורסם בדברי רבותינו שאחת הסיבות לכך שמשה רבנו ע"ה לא היה יכול להיכנס לארץ ישראל היא מאחר ומידתו של משה רבנו הייתה "נצה", כל דבר שהוא היה עושה היה חייב להיות נצחי - כשם שהתורה, הקרויה "תורת משה" הינה נצחית ולא יתנו בה שום שינויים. לו היה משה רבנו מכניס את כלל ישראל לארץ הרי שגם ישיבתם בארץ הייתה נצחית, ועם ישראל לא היה יכול לגלות מעל אדמתו. העובדה שכלל ישראל נכנסו לארץ ישראל ללא משה רבנו גרמה לכך שהניתכן מציאות של כלל ישראל גם ללא הישיבה בארץ ישראל, וכך רוצאפשרה המציאות החדה במינה בקורות העמים שאיפשרה לעם ישראל להתקיים שנים רבות כל כך בגלות.

אמנם, הקב"ה לא רצה ליצור נחוק מוחלט בין כלל ישראל לארץ ישראל; פן אחד של שייכות לארץ ישראל היה מוכרח להיות נצחי: הפניה לארץ ישראל והקב"ה רצה שמשה רבנו יביס אל הארץ המובטחת מרחוק, ובכך יקבע את הבטחה לארץ ישראל ויעניק לה תקופ נצחי שלעולם לא יעלם מפניו.

שואל

לא תרצח ולא תנאף ולא תגנב ולא תענה ברעך עד שקוא: (דברים ה' י"ז).

רש"י בתחילת פרשת וזאת הברכה מביא מדרש מוכר:
 "וזרח משעיר למו - שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו; מהר
 פארן - שהלך שם ופתח לבני ישמעאל שיקבלוהו, ולא רצו".

מקור דברי רש"י הללו הוא בדברי הספרי שם:

"דבר אחר: ויאמר ה' מסיני בא - כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה
 לישראל לא על ישראל בלבד הוא נגלה, אלא על כל האומות; תחילה הלך
 אצל בני עשו. אמר להם: מקבלים אתם את התורה? אמרו לו: מה כתוב
 בה? אמר להם: 'לא תרצח'. אמרו: כל עצמם של אותם האנשים ואביהם
 רוצח הוא, שנאמר: 'והידים ידי עשו'; 'ועל הרבר תחיה'.
 הלך אצל בני ישמעאל. אמר להם: מקבלים אתם

את התורה? אמרו לו: מה כתוב בה? אמר להם: 'לא תגנוב'. אמרו לו: כל
 עצמם אביהם ליסטים היה, שנאמר: 'והוא יהיה פרא אדם'". (ספרי וזאת

הגאון ר' גדליה שור מתקשה בדברי המדרש הללו: בני נח כבר היו מצווים
 בכל אותם איסורים שמזכיר המדרש; שפיכות דמים, גילוי עריות וגזל נמנות
 כולם על שבע מצוות בני נח. מה הועילה להם אפוא סרבנותם אם בכל מקרה
 עליהם לקיים את אותם מצוות שלא רצו לקבל על עצמם?

AND THE DOVE FOUND REST

1. Each one of the Ten Commandments included many sub-details. For example, according to Rabbeinu Yonah, the prohibition against murder includes insulting a person up to the point that the natural red complexion of his face turns white. These additional sub-categories were added only at Sinai and were not included in the original commandments given to all mankind before Sinai. The nations of the world refused to accept these added details.
2. The main goal of the Commandments was to change the persona of the Jew entirely. The Midrash writes that when the Jewish people were informed of the negative commandments such as, "Thou shall not murder," they responded with the word "yes." Why was this word chosen as their response?

This must mean that the Jewish people absorbed the commandment in such a total manner that they turned it into a positive feeling of love for each Jew. The result of this love was that they could not even conceive of the possibility of killing another Jew. In essence, the goal of each and every commandment was to reach the point that they would have no impulse to transgress it at all. We all feel this with regard to Shabbos. We don't make a logical decision every Shabbos to keep Shabbos; it simply doesn't enter our minds not to keep Shabbos. The necessity of entirely transforming one's essential character was what caused the nations to reject the Torah.

3. The Torah does not want a partial acceptance of its laws. Many people are willing, from time to time, to give charity or to go once a week to pray. The Torah, however, demands total and constant 24/7 dedication to God and His Mitzvos. From childhood until the end of life, 24 hours a day. This total acceptance was too much for the nations to handle.